

โครงการสัมมนา สังคมช่วงเปลี่ยนผ่าน: ข้อท้าทาย ความรู้ และปฏิบัติการ
สัมมนานานาชาติกลุ่มคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
เนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปีแห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักการและเหตุผล

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาสังคมทั่วโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน กระแสโลกาภิวัตน์ที่ก่อตัวขึ้นในทศวรรษ 1990 ไม่เพียงแต่ส่งผลให้โลกมีความเชื่อมโยงเป็นเนื้อเดียวกัน หากแต่ยังกระตุ้นให้เกิดกระแสท้องถิ่นขึ้นอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดการบรรจบหรือการผสมผสานกันระหว่างกระแสทั้งสองกระจายไปทั่ว ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่ในรูปของเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย งานศิลปะ หรือการแสดง ขณะที่วัฒนธรรมที่มาพร้อมกระแสโลกก็ไม่ได้จำกัดเฉพาะของตะวันตก หากแต่รวมที่อยู่นอกตะวันตกด้วย ส่งผลให้การบริโภคสินค้าวัฒนธรรมรวมถึงความนิยมในการศึกษาภาษาต่างประเทศไม่ได้จำกัดเฉพาะของกลุ่มประเทศตะวันตก เช่น อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส อีกต่อไป หากแต่รวมของกลุ่มประเทศนอกตะวันตก เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ด้วย ซึ่งการมีสถานะเป็นศูนย์แพร่กระจายวัฒนธรรมแห่งใหม่ของกลุ่มประเทศนอกตะวันตกเหล่านี้สัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งขึ้นของประเทศเหล่านี้โดยตรง

ขณะเดียวกันการเคลื่อนย้ายไหลเวียนของผู้คน ข้อมูล ข่าวสาร เงินตรา สินค้า บริการ ระบบคุณค่า ความเชื่อ วิถีชีวิต ฯลฯ ที่เกิดขึ้นในปริมาณมากและอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่การก่อตัวของกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เขตแดนระหว่างรัฐพัวเลือนและปรุปรุน และส่งผลให้รัฐต้องปรับเปลี่ยนสถานะและบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่ว่า ก่อให้เกิดเขตเศรษฐกิจและเขตการปกครองพิเศษที่อำนาจอธิปไตยมีลักษณะยืดหยุ่นและแยกย่อยภายในเขตแดนรัฐจำนวนมาก นอกจากนี้ การที่ผู้คนอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นช่องทางในการรับรู้และแบ่งปันข้อมูลข่าวสารมากขึ้นตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2000 เป็นต้นมานอกจากจะส่งผลให้รัฐต้องเร่งพัฒนาเทคโนโลยีในการควบคุมตรวจตราพลเมืองให้มีประสิทธิภาพและขยายยิ่งขึ้น ยังส่งผลให้สื่อมวลชนกระแสหลักต้องเร่งพัฒนารูปแบบ วิธีการ และเนื้อหาในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารตามไปด้วยเพื่อคงสถานะและบทบาทของตนเอาไว้ ขณะเดียวกันการขยายตัวของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ส่งผลให้โลกความจริงเสมือนขยายตัวอย่างกว้างขวางและซ้อนทับโลกแห่งความเป็นจริงมากขึ้นทุกขณะ บุคคลมีตัวตน อัตลักษณ์ และเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ลื่นไหล หลากหลาย และซ้อนทับกันไปมาจนยากจะแยกจากกันได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดอีกต่อไป

ในทางกลับกัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและคมนาคมในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาไม่ได้ส่งผลให้ความขัดแย้งและความรุนแรงเบาบางลงแต่อย่างใด เพราะแม้สงครามระหว่างรัฐมีแนวโน้มลดลง ทว่าการปะทุระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาภายในรัฐรวมทั้งต่างรัฐยังคงเกิดขึ้นอยู่ทั่ว เพราะศาสนารวมทั้งความเป็นชาติพันธุ์ไม่ได้มีความสำคัญลดลงตามกระบวนการกลายเป็นทางโลกย์และความทันสมัย หากแต่ยังคงมีบทบาทในการกำกับชีวิตและความสัมพันธ์ของบุคคลอย่างสำคัญ ขณะที่การจัดองค์กรการเมืองแบบรัฐเดี่ยวที่ผูกกับกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาเดียนอกจากจะไม่สามารถช่วยคลี่คลายปัญหายังเป็นสาเหตุหรือปัจจัยเร่งให้ปัญหาวิกฤติยิ่งขึ้น

เช่นเดียวกับในประเด็นทรัพยากร แม้สิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรของชุมชนและท้องถิ่นได้รับการยอมรับมากขึ้น ทว่าการรุกคืบของทุนขนาดใหญ่ภายใต้การส่งเสริมจากรัฐไม่ได้ยุติลงแต่อย่างใด การผูกขาดรวมศูนย์อำนาจการจัดการทรัพยากรที่ค้ำถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลักท่ามกลางทรัพยากรที่มี

จำกัดหรือลดลงอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้ความขัดแย้งเหนือทรัพยากรทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ไม่นับรวมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นปัญหาระดับโลกซึ่งรัฐ ทุกระดับใหญ่ รวมถึงท้องถิ่นยังคงอยู่ระหว่างการเจรจา และหาข้อตกลงว่าจะแก้ปัญหานี้ร่วมกันอย่างไร

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาดังกล่าวท้าทายวงวิชาการสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์อย่างสำคัญ เพราะนอกจากจะส่งผลให้วงวิชาการทั้งสองไม่สามารถอาศัยหน่วยการศึกษาตามประเพณีที่มีขอบเขตชัดเจนตายตัวไม่ว่าจะเป็นในระดับสังคมหรือบุคคลทำความเข้าใจและอธิบายสภาวะการณ์ที่มีลักษณะเชื่อมโยง เหลื่อมซ้อน เลื่อนไหล และไม่คงรูปได้ ขณะเดียวกันก็ส่งผลให้วงวิชาการทั้งสองต้องเร่งพัฒนาแนวคิดทฤษฎีและวิธีวิทยาของแต่ละสาขาวิชาให้มีความสอดคล้องกับสภาวะการณ์ดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ ความเร่งด่วนและรุนแรงของปัญหาส่งผลให้การแบ่งงานตามประเพณีระหว่าง “วิชาการ” กับ “ปฏิบัติ” เป็นความล่าช้า จำเป็นจะต้องหารูปแบบและวิธีการให้สาขาวิชาต่างๆ สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการแก้ไขปัญหาได้ทันทีทั้งที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งที่ผ่านมานักวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จำนวนหนึ่งได้บุกเบิกริเริ่มสร้างสรรค์ทั้งในเชิงทฤษฎี วิธีวิทยา และปฏิบัติการในการตอบสนองต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างมีนัยสำคัญ

ในฐานะที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาแต่แรกตั้ง กลุ่มคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงเห็นสมควรจัดให้มีการสัมมนานานาชาติหัวข้อ “สังคมช่วงเปลี่ยนผ่าน: ข้อท้าทาย ความรู้ และปฏิบัติการ” ขึ้นในวันที่ 14 สิงหาคม 2557 เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปีแห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งผู้ปฏิบัติการที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในแต่ละสาขาวิชาได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สู่สาธารณะ รวมถึงได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสาขาวิชาและกับผู้เข้าร่วมโดยรวม อันจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมอย่างรอบด้านรวมทั้งสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างเท่าทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีสังคมไทยที่กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญในหลายด้านด้วยกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประกอบการอาชีพด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา รวมถึงปัญหาและวิธีการแก้ไข
2. เพื่อให้ให้นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการอาชีพด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ รวมทั้งบุคคลทั่วไปได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาและวิธีการแก้ไข

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มคณะสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 14 คณะ ได้แก่

1. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
2. คณะนิติศาสตร์

3. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
4. คณะรัฐศาสตร์
5. คณะเศรษฐศาสตร์
6. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
7. คณะศิลปศาสตร์
8. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
9. คณะศิลปกรรมศาสตร์
10. สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร
11. สถาบันภาษา
12. วิทยาลัยนวัตกรรมการ
13. วิทยาลัยสหวิทยาการ
14. วิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์

แผนการดำเนินงาน

มีนาคม 2557 -	เขียนโครงการขออนุมัติ
-	ประสานงานคณะต่างๆ เพื่อให้ติดต่อเชิญวิทยากร
-	- จัดทำหนังสือเชิญวิทยากร
เมษายน 2557	- ประชาสัมพันธ์ (ครั้งที่ 1)
พฤษภาคม 2557 -	จัดทำหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมงานสัมมนา เช่น ตัวแทนจากคณะ
	สายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ
	สื่อมวลชน
	- ประชาสัมพันธ์ (ครั้งที่ 2)
	- จัดเตรียมสถานที่ จัดเตรียมการเลี้ยงรับรอง จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง
สิงหาคม 2557	- จัดงานสัมมนา

ผู้เข้าร่วมโครงการ

1. วิทยากรชาวต่างประเทศ	8	คน
2. วิทยากรชาวไทย	2	คน
3. ผู้ดำเนินรายการชาวต่างประเทศ	3	คน

4. พิธีกรชาวไทย	1	คน
5. คณะผู้จัดงานจำนวน 14 คณะ	56	คน
6. นักศึกษาช่วยงาน	10	คน
7. สื่อมวลชน	20	คน
8. นักวิชาการ/นักวิชาชีพ/นักศึกษาและประชาชนทั่วไปชาวต่างประเทศ	100	คน
9. นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักศึกษาและประชาชนทั่วไปชาวไทย	250	คน
รวม	<u>450</u>	<u>คน</u>

วัน เวลาและสถานที่

วันที่ศุกร์ 13 มิถุนายน 2557 ระหว่างเวลา 8.30 ถึง 17.15 น. ณ ห้องประชุม LT1 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์